

Lars Westerlund: Vilka omständigheter ledde till förbudslagen och vad hände sedan.

"Nykterhetssträvandena" i Norden har en lång historia i och med att redan "hattarna" utfärdade en kortvarig förbudslag så tidigt som 1756 - hembränneriet förbjöds 1866 - det förekom vidlyftiga nykterhetsaktioner i slutet av 1800-talet som fick luft under vingarna genom att vissa partier även drev denna fråga aktivt.

Smugglingen har en ännu äldre tradition. När handel började regleras på 1400-talet uppstod två läger: smugglare och övervakare. I och med införandet av tull- och andra avgifter accelererade detta fenomen.

I slutet av 1800-talet vidtogs även åtgärder som kunde begränsa tillverkning och försäljning av alkohol med möjlighet att skapa mycket restriktiva regionala regler.

Riksdagen godkände förbudslagen redan 1907 men kejsaren stadfäste inte den lagen. Ett nytt lagförslag gavs 1909 som sedan stadfästes så sent som 1917 av en temporär regering i Ryssland som beslöt att den skulle träda i kraft två år senare 1.6.1919 vilket även skedde "trots eller tack vare" det turbulenta politiska klimatet.

1922 gjordes vissa justeringar - man skärpte straffen gällande brott mot denna lag.

När förbudslagen sedan trädde i kraft jublade nykterhetsrörelsen. Nykterhetsrörelsens vision om vad som skulle ske fick i många avseenden en helt motsatt effekt och myndigheterna såg hjälplöst på när skärgården förvandlades till en scen för massiva smugglingsoperationer och gängkriminalitet. Efterfrågan var mycket stor och konsumtionen koncentrerades till starksprit som var tillgänglig från den svarta marknaden.

Mängden beslagtagn alkohol steg år för år och överskred år 1930 en miljon liter. Volymen var enorm: en enda båtlast utgjorde ungefär samma mängd som polisen tog i beslag under ett helt år. Hembränneriet florerade. Denna verksamhet sysselsatte polisen till 80 %. Under förbudslagstiden miste 40 poliser livet.

Omdömeslös dosering av alkohol har givetvis alltid förorsakat problem.

Staten förlorade stora skatteintäkter p.g.a. utebliven försäljning av alkohol. Exporten fick ta mothugg i bl.a Portugal och Frankrike p.g.a. att Finland inte köpte vin. Depressionen förvärrade dristigt ekonomin och man beslöt att föranstalta en rådgivande folkomröstning - 70 % röstade för att lagen skulle avskaffas.

Den magiska sifferserien 5-4-3-2-1-0. Den 5.4.32 kl. 10 öppnade Alko sina dörrar.

1969 skedde nästa stora liberalisering när mellanölet fick säljas utanför Alko i dagligvarubutiker och på caféer.

Förbudslagens effekter kan fortfarande skönjas i vårt samhälle. Finska staten försöker med alla tillbudsstående medel tillämpa en fördröjningstaktik med komiska argument gentemot EU för att bibehålla Alkos monopolställning.